

Foto: Louise Andreasson

RAS – rasspecifika avelsstrategier

Pyrenéersällskapet
2007

1. Inledning

Vi påbörjade vårt RAS-arbete i mars 2004 med att göra en hälsoenkät (se bilaga 1, 2 och 3) och skicka ut den via post till samtliga medlemmar. Vi har sedan låtit enkäten följa med klubbtidningen i två olika nummer, för att nå så många medlemmar som möjligt. Två av hälsoenkäterna har hela tiden gått att ladda hem via klubbens hemsida. Enkäten består av tre delar. En huvuddel, del 1, som är heltäckande och ska skickas in då hunden är minst två år gammal. Del 2 är ett komplement till del 1 och kan skickas in så ofta som man har behov av det – eller varje gång det händer något nytt med hunden. Del 3 är bara för dem som föder upp valpar inom rasen. Den skickas personligen ut till samtliga som har registrerat en kull valpar, och handlar om dräktighet och valpning.

Arbetets grundstruktur presenterades på en uppfödarträff i Enköping i september 2006, dit samtliga uppfödare och medlemmar var inbjudna att delta och komma med synpunkter och förslag.

Vi har även gått igenom material från försäkringsbolagen Agria och Sveland som vi har sammanställt och jämfört med de inkomna hälsoenkäterna. Förutom detta har vi använt SKK:s hunddata och plockat fram hd-statistik samt annan data.

SKK:s gamla microfilmsarkiv har också varit till stor hjälp under arbetet med att beskriva rasen historia. Boken *The Pyrenean Mountain Dog*, publicerad av det brittiska pyrenéersällskapet har också varit till stor hjälp. Många andra länders officiella hemsidor för pyrenéerhunden har också varit en stor källa till information, bland annat USA, Frankrike, Storbritannien, Danmark, Norge, Finland, Nya Zeeland, Tyskland, Kanada. Släktingar till de första pyrenéeruppfödarna i Sverige har varit till stor hjälp via intervjuer och gamla utställningskataloger och en pyrenéerägare med rötterna i Frankrike har bidragit med urgamla sägner och legender om vår ras.

Vårt RAS-arbete är uppdelat enligt följande:

Inledning. (Lina Isaksson, Ingela Mattisson-Sandström, Rose-Marie Parkhed)

Historia. (Lina Isaksson och Carina Lindborg)

Hälsa. (Ingela Mattisson-Sandström; sammanställning av försäkringsstatistik och hälsoenkäter. Maud Söderberg; hd-statistik)

Fertilitet och valpning. (Ingela Mattisson-Sandström; sammanställning av försäkringsstatistik och hälsoenkäter. Maud Söderberg; förekomst och inavelsgrad)

Övriga sjukdomar. (Ingela Mattisson-Sandström)

Sammanställning av hälsoenkät. (Ingela Mattisson-Sandström)

Utvärdering, avelsstrategi och mål. (Lina Isaksson, Ingela Mattisson-Sandström, Rose-Marie Parkhed)

Lina Isaksson, Ingela Mattisson-Sandström och Rose-Marie Parkhed har sammanställt Pyrenéersällskapets RAS-arbete.

2. Innehållsförteckning

1. Inledning sid 2
2. Innehållsförteckning sid 3
3. Pyrenéerhundens historia i världen sid 4-7
4. Pyrenéerhundens historia i Sverige sid 8-11
 - 4:1 Uppfödare av pyrenéerhund i Sverige sid 11-15
5. Sägner och legender om pyrenéerhundar sid 16-21
6. Sammanställning av hälsoenkäter samt statistik från försäkringsbolagen Agria och Sveland sid 22-
 - 6:1 Hälsa och leder sid 23
 - 6:2 Skelett sid 24
 - 6:3 Höftledsdysplasi sid 25-26
 - 6:4 Infektioner sid 27
 - 6:5 Öron sid 27
 - 6:6 Allergi och hudproblem sid 28
 - 6:7 Neurologi – kramper sid 28
 - 6:8 Sköldkörtelproblem sid 29
 - 6:9 Njurar och cirkulationsorgan sid 29
 - 6:10 Hjärta sid 30
 - 6:11 Cancer sid 31
 - 6:12 Bettstatus sid 32
 - 6:13 Dubbelsporrar sid 32
7. Fertilitet, löp, valpar och antal hundar sid 33-
 - 7:1 Pyometra sid 34
 - 7:2 Förlossnings- och valpkullsstatistik sid 34
 - 7:3 Testikelstatus sid 35
 - 7:4 Prostatabesvär sid 35
 - 7:5 Statistik över antal hundar, valpar, kullar, inavelsgrad och kullstorlek sid 36-38
8. Övriga sjukdomar sid 39
9. Resultat från hälsoenkät-sammanställning av frågor om rasen och klubben 40-42
10. Utvärdering, avelsstrategi och mål sid 43-44
 - 10:1 Mål för rasarbetet de kommande fem åren sid 45
11. Enkätundersökning för hälsoinventering för pyrenéerhund (Bilaga 1)
 - 11:1 Kompletterande enkät för hälsoinventering för pyrenéerhund (Bilaga 2)
 - 11:2 Hälsoenkät för tikar som just valpat (Bilaga 3)

3. Pyrenéerhundens historia i världen.

Pyrenéerhunden är den största av en rad stora, långhåriga och vita herdehundar, som till exempel maremma, podalanski och kuvasz, som användes i bergsområdena för att skydda fårfloccarna mot rovdjur som björn och varg. Dessa herdehundar utvecklades förmodligen för 10-11 000 år sedan i Mindre Asien (mellan Svarta havet och Medelhavet)

Det finns olika teorier var pyrenéerhunden härstammar från. Enligt en teori som framfördes i början av 1900-talet menade man att rasen, på grund av sin likhet rent utseendemässigt, stammade från tibetansk mastiff. Senare forskning har dock visat att rasen förmodligen stammar från de gamla sumeriska herdehundarna, Ku Assa. Sumerernas civilisation existerade för cirka 7000 år sedan i det bördiga området mellan floderna Eufrat och Tigris. Även idag finns den anatoliske herdehunden, som påminner mycket om pyrren, i det nuvarande Turkiet.

Pyrenéerhunden, som har fått sitt namn från den bergskedja som delar Frankrike och Spanien, fördes förmodligen dit tillsammans med herdar och deras tamfår för cirka 5000 år sedan. På den franska sidan av bergen utvecklades pyrenéerhunden och på den spanska sidan pyreneisk mastiff.

Under flera årtusenden levde sedan hundarna i en isolerad miljö i uppe i Pyrenéerna tillsammans med bergens urinvånare, Baskerna. Miljön gav rasen möjlighet att utveckla flera egenskaper som ännu idag är karaktäristiska för rasen, bland annat den vackra vita pälsen som har en viktig funktion för hundarna. Dels skulle de kunna smälta in i fårfloccen så att inte rovdjuren skulle kunna se dem och hålla sig borta från dem, dels skulle hundarna inte kunna förväxlas med vargar och på så sätt bli skadade under ett anfall.

Det sägs också att det för rasen så karaktäristiska pyrenéerhjulet, utvecklades för att hundarna med blotta ögat skulle gå att skilja från fårfloccen. Om herden ville veta var hunden befann sig, var det bara att titta efter svansen som stod upp som ett hjul.

Dubbelsporren på baktassarna är ett annat av pyrenéerhundens särdrag. Från början var det en extra tå som hunden använde när det levde i bergen, som med tiden sedan har tillbakabildats och blivit en extra sporre.

Pyrenéerhunden anses vara en mycket gamla ras och det finns många historier om den stora vita herdehunden som sträcker sig långt bak i historien. Bland annat berättades det år 1407 om att pyrenéerhunden var mycket användbar som vakthund på slottet i Lourdes.

I slutet av 1600-talet ökade rasens popularitet kraftigt i Frankrike när den lilla kronprinsen under en semester i Pyrenéerna 1675 förälskade sig i en stor pyrrevalp och tog med sig den hem till Versailles. Rasen fick snabbt en kunglig status och blev en hit bland adeln, framför allt under kung Ludvig den Fjortondes regim. Med sitt utmärka luktsinne och sin skarpa blick, jämställde fransmännen en pyrenéerhund med två vanliga vakter. Oavsett om det handlade om att vakta ett slott, sin fårflocc, herden eller

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

familjen. Av adelns favorithundar finns tyvärr inte många spår kvar idag. Under franska revolutionen skonades inte husdjur. De sågs dessutom som smittbärare av diverse sjukdomar samt som konkurrenter om den mat som fanns att äta. Men Pyrenéerhunden behövdes fortfarande i sin ursprungliga funktion som herdehund, och överlevde som ras på detta sätt, uppe i bergen.

Många historier vittnar om pyrenéerhundens osvikliga känsla för att bedöma människors karaktär. En vän eller en människa med goda avsikter var, och är ännu idag, alltid välkommen, men personer som inte hade rent mjöl i påsen hade inte mycket att hämta. Det sägs att pyrenéerhundar användes för att vakta den franska borgen Foix under medeltiden. De var fantastiskt effektiva, hade en otrolig förmåga att skilja vänner från fiender och angrep aldrig en hederlig människa. En kväll beslutade sig en officer för att testa flocken. Han klädde ut sig till en luffare och började smyga fram över borggården. Hundarna upptäckte honom genast och drog ner honom på marken. Lyckligtvis kände de sedan igenom honom ganska snabbt och släppte honom utan skador. Historien illustrerar väl hur den typiska pyrenéerhunden kanske bör vara. Vaksam men samtidigt lugn och välbalanserad.

En pyrenéerhund är inte underdånig och ibland kan den med dagens mått mätt uppfattas som olydig. Pyrenéerhunden är lojal mot sin flock och älskar sin herde, men den är också en mycket självständig och oberoende hund. Den tar egna initiativ, något som varit nödvändigt för den egna och flockens överlevnad i flera tusen år. Lydnad har inte varit en viktig egenskap för rasen, snarare så har det varit så att en hund som skötte sitt arbete efter eget huvud var den bästa hunden. För pyrenéerhunden har det inte funnits någon nytta med att springa till husse i tid och otid för att få beröm. Den har jobbat istället. Därför har vi idag en hund som gärna arbetar för sin förare, till en viss grad, men som också blir uttråkad av traditionell lydnad och dressyr. Du kan inte förvänta dig att en pyrenéerhund ska utföra en tråkig övning om och om igen, bara för att få beröm. Den som vill ha en hund som hela tiden längtar efter att lyda den minsta vink, bör välja en annan ras.

Ett par andra egenskaper som lyfts fram i en tidigare franska rasstandard (1907) är att: "Pyrenéerhunden besitter ett mod ut över all förväntan kombinerat med enorm styrka, kraftiga käkar, det finns ingenting som kan få den till att stoppa eller dra sig tillbaka vid fara. Om natten skäller den av och till för att visa att den håller vakt. Den sover inte för ett ögonblick, utan inspekterar omgivande grannskap, dock utan att gå för långt bort, men om den får spår av ett farligt djur vänder den först tillbaka när den vet att faran är över för flocken. Den riktiga pyrenéern sover aldrig om natten, endast om dagen. Den utmärker sig framför andra stora raser, med sin hängivenhet över allt den är satt till att vakta, speciellt barn."

Av denna standard kan man se att den alltid varit mycket barnvänlig, vilket den är ännu idag. Att pyrenéerhunden ibland skäller ganska mycket beror också på att det var ett sätt för den att kommunicera med sin herde. En hund som ger skall visar inte bara att

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

den vaktar, utan också att den inte har fallit offer för något rovdjur och att läget är under kontroll. Om hundarna var satta ur spel var både fåren och herdarnas liv i fara. Skallen var en lugnande signal, samtidigt som de varnade de rovdjur som eventuellt lurade i buskarna. Tyvärr är det inte många av våra grannar som idag värdesätter denna egenskap.

Att pyrenéerhunden, liksom de andra herdehundarna, inte har varit otämjda vilddjur framgår också av att deras favoritplats hemma i byn var framför husbondens dörr. En plats som enligt historierna gav dem öknamnet "dörrmattan". De har alltså varit ofarliga för de människor som dagligen vistades i omgivningen. Och alltid värnat om, och varit lojala mot, sin flock.

Pyrenéerhunden fick alltså tidigt sitt fäste i Pyrenéerna och i Frankrike. Men i slutet av 1600-talet började de också spridas över oceanerna. När baskerna emigrerade till bland annat New Foundland tog de med sig hundarna, både för att de var sällskap men också för att de skulle kunna vakta de nya bosättningarna. Korsningar mellan pyrenéerhunden och New Foundlandhunden resulterade i rasen Landseer.

Pyrenéerhundens blod finns också i rasen Leonberger. Leonbergklubbens historik berättar om en Heinrich Essig som först parade en St Bernhardshane med en vit/svart Newfoundlandstik och flera år senare använde sig av en pyrenéerhane (vilken omtalas som sällsamt vacker, långhårig och med mycket ädelt utseende) till sin stam.

De stora spridningen av pyrenéerhunden startade i slutet av 1800-talet med exporter till framför allt England och USA. När Första världskriget kom 1914 försvann också många av Pyrenéerhundarna. Efter kriget bildades dock en gemensam rasförening under ledning av fransmannen Senac-Lagrange. Den första gemensamma rasstandard för Pyrenéerhund publicerades år 1927. Under trettioalet grundade också Mme J. Harper Trois-Fontaine sin kennel de Fontenay, och hon tillskrivs i stora delar äran för att ha bidragit stort till att säkra rasens fortlevnad. Kennel de Fontenay exporterade många pyrenéerhundar till andra länder runt om i världen. Bland annat Sverige.

Under Andra världskriget (1939-1945) började den amerikanska armén att intressera sig för rasen. Pyrenéerhunden har i många decennier använts som smuggelhund. Framför allt i bergen mellan Frankrike och Spanien, och framför allt under svåra tider. Men detta är ett inte särskilt omskrivet kapitel i rasens historia, det var väl ingen som ville dokumentera denna ljusskygga verksamhet! Pyrenéerhunden blev dock tränad i att kunna kryssa fram i bergen på egen hand, lastad med diverse smuggelgods. De använde svåråtkomliga stigar och fick enligt gamla berättelser lära sig att undvika människor.

Men det var framför allt dess styrka som gjorde den intressant för armén på 40-talet. De letade nämligen efter en hund som kunde transportera viktigt materiel i svårforcerad terräng och av alla hundar som testades, föll valet på pyrenéerhunden. Många pyrrar

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

blev satta i träning, de delades in i grupper om tre och fick varsin förare. Normalt bar hundarna 18 kilo var, men en del bar också till exempel maskingevär som vägde uppåt 40 kilo. Innan hundarna hann användas på riktigt, bytte dock armen strategi och gav upp de områden som hundarna skulle ha använts i. Dock blev ett fåtal hundarna hjälpredor till armén, framför allt på Grönland och i Alaska.

Historien berättar att pyrenéerhundens utseende utvecklades åt lite olika håll under första halvan av 1900-talet. De hundar som fanns i USA ansågs vara lägre, välgående och med mycket och fluffig päls. Hundarna i England kännetecknades av lite tyngre huvuden och djupare bröstorg medan hundarna i Frankrike bibehöll det som anses vara ursprungstypen. Det måste dock påpekas att det inte är alla som tycker om diskussionen om de tre olika "typerna". Den internationella FCI-standard som finns är förstas gemensam för alla länder och uppfödare världen runt strävar idag åt samma håll.

Idag använder vi pyrenéerhunden på många olika sätt. Den är en arbetande hund, så väl som en sällskaps- och familjehund. Många pyrenéerhundar kanske aldrig ser en utställningsring, men de är pålitliga och älskade medlemmar av familjen. Vissa av dem vaktar på gårdar runt om i världen.

Rasen har visat sig vara mångsidig och används i en del länder som "therapy dogs", räddningshundar och annat. De är uppmärksamma på främlingar i vår närhet, de anpassar sig snabbt till nya miljöer så som hundutställningar och fungerar som sin egen bästa ambassadör i möten med andra människor. Allt ifrån sjuka och gamla till små barn faller för pyrenéerhunden utstrålning och charm.

Rasen har en särskild förmåga att identifiera och förgöra rovdjur och ovälkomna inkräktare. De värnar om och skyddar små, unga eller sjuka djur.

Pyrenéerhunden är fortfarande till stor nytta och glädje för oss människor.

Lina Isaksson

4. Pyrenéerhundens historia i Sverige

Det finns rykten som säger att de första pyrenéerhundarna kom till Sverige tidigare, men enligt SKK:s arkiv kommer de första hundarna år 1950. Då bestämmer sig nämligen fru M. Fürst-Danielsson i Partille för att ta in rasen till Sverige. Från Mme J Harper Trois Fontaine och hennes kennel de Fontenay i England kommer en tik som heter Nadino de Fontenay (född 13/2-49) och en hanhund som heter Nisbeth de Fontenay (född 16/10-49).

Fürst-Danielsson överlåter senare samma år tiken Nadino till hemmansägare Albin Jonsson i Teg, Umeå. Han låter para de båda hundarna och den 18 februari 1951 föds den första pyrenéerkullen i Sverige. Det blir bara en tikvalp som registreras hos SKK under namnet Pia.

Redan den 10 oktober samma år är det dock dags igen och den här gången blir det en kull på inte mindre än tio valpar. De registreras hos SKK under namnen Balder, Balsam, Basun, Fjällbruden, Grevinna, Princess, Silja, Snövit, Ymer och Zacco. Nästan alla valpar säljs till familjer runt om i Norrland och bland köparna finns bland annat en konstnär, en godsägare och en lärarinna. De gamla registreringspapperna visar att Ymer dog 1960, nio år gammal.

1952, när hundarna knappt är ett år gamla, parar Basun fyra av sina helsysterar.

Den 25 oktober får Basun och Grevinna fyra stycken valpar som registreras under namnen Saja, Sessy, Silva och Solly. Uppfödare är Albin Jonsson själv.

Den 2 november får Basun och Pia tio stycken valpar som registreras under namnen Camilla, Daisy, Fairy, King, Larry, Lorry, Rosita, Snövit och Tarras. Uppfödare är fru Gulli Bång i Umeå, senare avflyttad till Ersmark.

Den 14 november får Basun och Princess tre stycken valpar som registreras under namnen Snobb, Lissy och Lyra. Uppfödare är herr Erik Nygren i Nordmaling.

Den 28 december får Basun och Fjällbruden åtta stycken valpar. Här finns också det första kennelnamnet när det gäller pyrenéeruppfödare registrerat, Kennel Lönnebo.

Valparna registreras under namnen Lönnebos Amor, Lönnebos Astor, Lönnebos Benette, Lönnebos Dorit, Lönnebos Gruff, Lönnebos Lord, Lönnebos Mikora och Lönnebos Tarras. Uppfödare är fru Alma Lönn i Sikeå, Robertsfors.

Många av valparna säljs fortfarande i Norrland, men några flyttar längre söder ut.

1953 finns det 37 pyrenéerhundar registrerade i Sverige. Det är bara Nisbeth och Nadino som inte är släkt med varandra. Övriga hundar är antingen helsyskon eller resultatet av en syskonparning. Det görs inga nya importeringar och inga fler valpar registreras från de här avkommorna. Rasen får inget fäste i Sverige och under andra halvan av femtiotalet blir pyrrarna allt färre och färre, i takt med att hundarna ifrån de första kullarna blir äldre och dör.

Det dröjer ändå till 1961 innan det är dags för nästa försök att etablera pyrenéerhunden i Sverige. Disponent Gunnar Bengtsson med dåvarande adress i Stenungssund

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

importerar tiken Yesta de Fontenay (född 31/5-60), från Mme J Harper Trois Fontaines kennel i England.

1963 importerar herr Jan Baker i Stockholm hanhunden Albert de Fontenay. I registreringspapperna finns en stämpel som visar att syftet med Albert var att han skulle bli en tävlinghund. Jan Baker överlåter dock Albert de Fontenay till fru Lida Bergström i Krokek.

1965 paras Albert och Yesta och den 24 april registreras en kull om tre valpar, Pedro, Penny och Polly. Som uppfödare står Gunnar och B. Bengtsson. Men inte heller den här linjen lever vidare, det tas inga fler kullar på föräldradjuren och ingen av deras tre valpar går vidare i avel. Valpen Penny säljs dock till fru Margita Ströberg i Skinnskatteberg som ska komma att bli avgörande för rasens etablering i Sverige.

1965 görs också flera importer av pyrenéerhundar från England. Syftet med samtliga importer är enligt de gamla registreringspapperna att "tävla". Det konstateras också att hanhundarna är veterinärbesiktigade och att de är "garanterat fria från krypto". Hanhunden Christo de Fontenay (född 17/9-64) importeras av fru Elsa Villius i Danderyd.

Tiken Laudley Yvorine (född 17/5-65) importeras av fru Marianne Östberg i Tösse, men överlåts sedan till Margita Ströberg i Skinnskatteberg. Margita Ströberg själv importerar dessutom tiken Delsa de Fontenay (född 29/7-65) och hanhunden Tudwick Emperor (född 26/2-65).

Enligt familjen ville Margitas man Helge Ströberg, som var en reslig karl, ha något större i kopplet än de papillonhundar och tibetanska spaniels som familjen redan hade. Tudwick Emperor gör under de kommande åren succé i utställningsringen och blir den första pyrenéerhunden i Sverige som kan titulera sig NORDUCH och INTUCH.

Med Margita Ströbergs uppfödning, kennel Videbacken, får rasen äntligen fart under vingarna i Sverige. Den första kullen registreras 1967, en tik som heter Av Videbacken Blanche och vars föräldrar är Laudley Yvorine och Tudwick Emperor. Enligt SKK:s register föder Margita Ströberg upp åtta kullar mellan 1967 och 1971 och det resulterade i sammanlagt tjugo valpar. Några valpar säljs till utlandet, framför allt till Finland och Norge där rasen också börjar att få fäste.

När Videbackens kennel registrerar sin sista kull 1971 har allt flera börjat importera pyrenéerhundar, även från andra länder än England, och starta uppfödning av rasen. Pyrenéerhunden har kommit för att stanna.

Lina Isaksson

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

NADINO DE FONTENAY

Sex : Bitch Date of Birth : 13 February 1949

Parents	Grand-Parents	3rd Generation	4th Generation
CH BASQUAERIE PERCE NEIGE II 12 Jan 1947	AM CH BASQUAERIE BEAU ESTAGEL 07 Apr 1944	AM CH BASQUAERIE BEAU JEAN 22 May 1942	AM CH BASQUAERIE BORIS 12 Mar 1939 BASQUAERIE ANEMONE 10 Sep 1940
		AM CH BASQUAERIE ARIEL 04 Nov 1940	AM CH BASQUAERIE GUI DE NOEL 27 Dec 1936 AM CH J'NIVE II DE LANGLADURE 15 Jun 1935
	BASQUAERIE SNOWBERRY 29 Apr 1945	AM CH BASQUAERIE ROYALE 13 Jan 1944	BASQUAERIE REX 12 Jun 1940 AM CH BASQUAERIE JUNO 10 Jun 1939
		BASQUAERIE SNOWBALL III	AM CH BASQUAERIE GUI O'COTE DE NEIGE 18 Oct 1941 AM CH COTE DE NEIGE LEA O'BASQUAERIE 02 Apr 1942
KAPELLA DE FONTENAY 26 Dec 1946	CH HUBERT DE FONTENAY 09 Sep 1943	NETHOU DE LANGLADURE 04 Apr 1934	AM CH ESTAGEL D'ARGELES 20 Oct 1930 FR CH ARIEL DE SOUM 25 Feb 1925
		FELICITE DE FONTENAY 03 Nov 1941	KOP OF CAREIL CH ESTAT DE FONTENAY 28 Jun 1940
	ISA DE FONTENAY 20 Apr 1944	LABEDA DU MONT PICRY 12 Jun 1937	LABEDA DU PIC DU JER OF BASQUAERIE 12 Apr 1935 ISABY DU PIC DU JER
		DOLORES DE FONTENAY 17 Jan 1939	NETHOU DE LANGLADURE 04 Apr 1934 BARONNE DE FONTENAY

No warranty, express or implied, is given as to the accuracy of any information or data within this pedigree.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

NISBET DE FONTENAY

Sex : Dog Date of Birth : 16 October 1949

Parents	Grand-Parents	3rd Generation	4th Generation
CH HUBERT DE FONTENAY 09 Sep 1943	NETHOU DE LANGLADURE 04 Apr 1934	AM CH ESTAGEL D'ARGELES 20 Oct 1930	RIP DE LA NOE 25 Jun 1925 ESTAUBE DE SOUM
		FR CH ARIEL DE SOUM 25 Feb 1925	JER DE SOUM 14 Feb 1922 PEGUERE DE SOUM 25 Dec 1921
	FELICITE DE FONTENAY 03 Nov 1941	KOP OF CAREIL	PATOU DE CAREIL MIREILLE DE BETPOUEY
		CH ESTAT DE FONTENAY 28 Jun 1940	LABEDA DU MONT PICRY 12 Jun 1937 DOLORES DE FONTENAY 17 Jan 1939
JOSE DE FONTENAY 12 Mar 1945	LABEDA DU MONT PICRY 12 Jun 1937	LABEDA DU PIC DU JER OF BASQUAERIE 12 Apr 1935	ROLAND DU PIC DU JER MONTAGNE DU PIC DU JER OF BASQUAERIE 27 Feb 1933
		ISABY DU PIC DU JER	GRUM MEYA
	FINETTE DE FONTENAY 03 Nov 1941	KOP OF CAREIL	PATOU DE CAREIL MIREILLE DE BETPOUEY
		CH ESTAT DE FONTENAY 28 Jun 1940	LABEDA DU MONT PICRY 12 Jun 1937 DOLORES DE FONTENAY 17 Jan 1939

No warranty, express or implied, is given as to the accuracy of any information or data within this pedigree.

4:1 Uppfödare av pyrenéerhund i Sverige

Årtalen gäller när de registrerade sin först valpkull.
Kursivt är namnet på den registrerade kenneln.

1965 Gunnar Bengtsson, Stenugnsund

1967 *Av Videbacken*, Margita Ströberg, Baggbron

1969 Sture Lindell, Åmål

1970 Inger Ekwall , Fagersta

1972 Håkan Axelsson, Brastad.
Kerstin Alfén, Uppsal.
Stella Novas, Aina Sandberg, Ludvika

1973 Lars Runberg, vedum
Johnny Svensson, Johanneshov

1974 Rene Hellström, Eskilstuna
Blom- Rundberg, Blidstorp.
Klarqvist, Smålandsstenar
Solveig Koplik, Björklinge.

1976 Lena Eriksson, Älvkarleby
S & B Andersen
Ann-Marie Dybeck.
Ideborgens Kennel, Kerstin Ideborg, Köping
Vaudevilles , Rosel & Bengt Nyrén, Näsviken
M & T Shuller

1977 Svein Bruvo, Göteborg
Sonja ?, Matfors

1978 Tuula Linder, Säter
Gun Andersson, Hallstahammar.
Fondador, Annika Billow, Tidaholm
Krister Olsson, Ulricehamn.

1979 Märta Eklund, Harbonäs.
Sven Jacobsson, Hammarstrand.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

- 1980 Anna-Lena Edlund, B-A Edlund
Sayot's, Maud Söderberg, Björklinge.
Mountblanche, Christer Forsberg.
Marianne Karlsson, Virserum.
- 1981 Katrina Stahre, Uppsala.
Madeleine Kihlberg, Sala
Jariwa's, Gunilla marin, Norsborg.
Icelandic's, Gun Olsson, Svedala.
- 1982 A Rydell & B Nyrén
Leif Lindholm ;Sundsbruk
Anna Wallin, Gävle.
Irené Svensson, Järna.
Margareta Bengtsson, Erikslund.
Grandvilliers, A-K Eriksson, P-O Höjjer.
Teddy Bears, Elin Vanner-Eckerbom, Vallentuna.
Narkissos, M Hjelmros-Eriksson, Lund.
Moscoe's, Britt Andersson & Anders lundberg, Svärdsjö.
- 1983 *Snow-Mans*, Hjördis Gunnarsson, Sävsjö.
Alstrom's, Annika Boström, Karlstad.
Gullivi Olhov, Frösön.
- 1984 *Vita Tassens*, Gerd Söderberg, Bergsjö.
Eva Larsson, Hofors.
Bernt Hansson, Bollstabruk.
Kent Berggren & Margret Oskarsson.
- 1985 *Snöstormens*, Anna - Lena Edlund, Sundsbruk
Tillieville, Ingela Näslund, Sollefteå.
Les Elanes, Sonja Elg , Brunna.
Torroans, Ann-Katrin, Ulf Olsson, Valbo.
Pyr Angel-s, Anna Rydell, Ärla
- 1986 *Pyrlace*, Mona & Sven-Erik Henriksson, Hagfors
Idavangens, Stein & Marit Nordahl, Charlottenberg.
Pyрман's, Raoul Källman, Järna.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

- 1987 *Dragskärs*, Mona-Lisa Nilsson, Oskarshamn.
Hoffertomt's, Siw Lundholm, Bergsjö.
Sjö Björnens, Ann-Christin Sultan, Strängnäs.
Pyrremanos, Maj & Rune Svensson, Nyhamnsläge.
Strömma's, Elisabeth Karlsson, Vetlanda.
- 1988 *Pyrrleons*, Hilikka & Pekka Myllynen, Sangis.
- 1989 *Carcasonnes*, Gunilla & Kjell Bengtsson, Munkfors.
Bibbells, Eva Thonander, Uppsala.
L'ambre Jaune, Lena & Ulla Nordgren, Tomelilla.
A'mäkens, Anne Niininen, Köping.
- 1990 *Minimax's*, Bibbi Franzén, Nyköping.
Escaliers, Jonny Blom, Kalix-Nyborg.
White Magic's, Lisbeth Alanne, Näsåker.
Bonazapyren's, Nancy Olsen, Rottneros.
Åkeslund's, Bert Olandersson, Löberöd.
- 1991 *Pyberget's*, Marianne & Stig Hamari, Åmotfors.
Bam-Bellas, Eder Westerlund, Partille.
Lucky Bear's, Carina Lundell, Österfärnebo
- 1992 *Vi'skaly's*, Ingela Mattison-Sandström & Bo Sandström, Löberöd
Ziglines, Monica Lönnström, Eskilstuna.
Erikabo's Lena & Tommy Blomquist, Nässjö.
- 1993 *Snow Magic's*, Katarina Kindfors, Jönåker.
Calm White, Susanne Björklund, Vätö.
Storsjöviddens, Margith Larsson, Öviken.
Great Guardian Angel, Gunilla Pettersson, Eskilstuna.
- 1995 *Ingessons*, Ing-Britt Ingesson, Köping.
- 1996 *Cristal de Neige*, Inger Gårdman, Tomelilla.
Fagayas, Katarina Hall, Perstorp.
Grey Mountain, Ralf & Lena Osietzki, Nyhamnsläge.
Miss-T's, Rose-Marie Staaf, Hultsfred.
- 1997 *Tropisk*, Susanne Pedersen, Åstorp.
Pyvasz, Karl-Erik Svensson & Marko Sydstål, Trensum.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

1998 *Mamirouf's*, Camilla Lundgren, Glimåkra.
Wonderwhite's, Carina Lindborg & Lars Andersson, Västerås.

1999 *Icewater's*, Cecilia Sjöström, Linderöd.
Evitagårdens, Marita Edvardsson & Camilla Pettersson, Ulricehamn.
White Delight's, Susanne Bornestrand & Per-Olov Svensson, Bro.

2004 *Patou Nordique*, Boel & Jan-Åke Jonasson, Lund.

2005 *White April*, Birgitta Björk, Alsterbo.

2006 *Erlebecken's*, Grethe Blindheim, Blidsberg.

Carina Lindborg

Kommentar:

Vad vi har konstaterat är att det tidigare, ca 20 år tillbaka i tiden, var fler som tog en valpkull på sin tik utan att registrera kennelnamn. Det registrerades även många fler nya kennlar inom rasen under 1970, -80 och -90-talet.

Vi måste börja värna om dem som är intresserade av att starta med avel av vår ras och underlätta deras arbete. Idag är det alldeles för få som bedriver en aktiv avel av rasen och eftersom alla kennlar oftast har en naturlig livslängd så känns framtiden hotadt för en bra avel om vi inte får fler att börja föda upp pyrenéerhunden eller ta någon enstaka kull på sin tik.

5. Sägner och legender om pyrenéerhundar, berättat av Erik Le Normand

Under många decennier hade vi ett familjehus i Östra Pyrenéerna där hela vår familj samlades under sommarloven och där barnen njöt av det alltid vackra varma vädret, stränderna, bergen och den fantastiska naturen.

Vårt hus låg på 400 meters höjd ovanför den lilla franskkatalanska staden Céret, berömd för sitt Picassomuseum och för sina katalanska mästerskap i sardanesdanser på den gamla tjurfäktningsarenan. Vi bodde bara 400 meter från spanska gränser och med en fantastisk utsikt över Vallespir-dalen, de snöklädda utslocknade nära 3000 meter höga vulkanerna och Medelhavet.

Dessa trakter är de europeiska pyrenéerhundarnas urhem!

Till lördagens och söndagens marknader kommer bergsbönderna ner till Céret på branta stigar med sina kärror fyllda av honung, svamp, nötter och frukter som dras av enorma brukspyrenéerhundar, riktiga Patous.

Dessa hundar, vana att i bergen dra trädstammar, stora stenar förutom kärror på sommaren och slädar på vintern ser med sina breda bringor och björnhuvuden helt annorlunda ut än dagens utställningshundar. Det är dessa hundar som skyddar får- och boskapshjordar, ofta helt ensamma utan hjälp av herdar. Tidigare mot den dåvarande stora mängd vargar, lodjur och björnar som fanns på båda sidor av den fransk/spanska gränsen och idag mestadels som skydd mot tvåbenta vargar.

När man från Céret kör mot Perthuspasset mellan franska och spanska Katalonien finns en liten väg som leder upp i bergen och som slutar i den lilla byn Saint Jean d'Albères. Härifrån är det en liten flera kilometer lång gångstig som leder ännu längre upp i bergen och fram till det mytiska nunneklostret Gabizos som i generationer fött upp de finaste Pyrenéerhundarna.

På franska heter den stora pyrenéerhunden "Montagne des Pyrénées" det vill säga Pyrenéerberg och ingenstans passar namnet bättre än här när man står vid klosterkapellet omgivet av höga bergstoppar allt under de dova skallen från uppfödningens hundar inom klosterområdet och i den avskilda lilla hunddalen. Gabizos-uppfödningen skötes av ett dussintal äldre nunnor vilka alla har avlagt tystnadslöfte vilket gör att det är svårt att kommunicera med dem. Men ibland finns i klostret äldre lekmanadamer vilka får prata. Det är dessa damer som för hundarna till utställningar med mera. Merparten av avelshundarna huserar fritt i klosterområdet medan tikar och valpar finns i en liten avskild dal som de inte kan rymma ifrån och ingången till denna dal är en gigantisk flera hundra år gammal träport med ett lika gammalt stort lås vars stora nyckel hänger om halsen på den nunna som har högsta ansvaret för uppfödningen.

Att få köpa en hund av nunnorna var ett privilegium och man behövde goda referenser samtidigt som en hel del hundar gick på export via en speciell hundavdelning på

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Perpignans flygplats. Enligt rykten gick de bra valparna med flyg till San Francisco där farmarna i Klippiga bergen är speciellt förtjusta i pyrrar eftersom de är de enda hundarna som framgångsrikt skyddar hjordarna från coyotes och pumor. De sämre valparna skickades enligt samma rykten till Tokyo då de stora japanska företagsledarna, dock små till växten, älskade att stoltsera på Tokyos gator med världens mest imponerande hundar.

Det kändes helt rätt att köpa en hund av nunnorna då dessa nunnor som helt lever av självhushållning sänder alla pengar de tjänar på hundarna till blindskolor i Afrika och spetälskesjukhus i Indien.

Deras stora champion hette Duc och efter mycket om och men fick vi köpa en av hans söner som nunnorna döpt till Gorbatjev eftersom denna Sovjetrysslands siste president åter tillåtit religion att utövas i landet.

Gorbatjev eller Gorby som vi kallade honom blev berömd i Paris när vi spatserade med honom i staden och i Boulogneparken tillsammans med vår äldre pyrrretik Blanche. Vid barerna i vårt kvarter rusade kyparna ut med champagnekylare fyllda med friskt vatten åt hundarna när vi spatserade förbi. Japanska turister kom fram med sedlar och bad att få fotografera dem tillsammans med våra barn eller dem själva. Ett reklambolag bad att få ta bilder av hundarna för Quellekatalogen och till vår förvåning fick hundarna ett icke obetydligt modellarvode.

Men varifrån kom Pyrenéerhundarna och hur hamnade de i Pyrenéerna?

I Céret finns det ett litet torg omgivet av barer och kaféer där äldre katalaner sitter i solen och dricker sin Pastis dagarna i ända. Denna urbefolkning som alltid levt omgiven av pyrrar vet allt om deras historia.

Bjuder man på ett par Pastisglas lossar tungorna och då blandar snabbt sig en rad herrar i diskussionen.

Från alla historier vi fick höra sammanställde vi följande legend:

Från allra första början kom ursprungshundarna till pyrrarna från Asien och närmast från Tibet.

De fördes till Mellersta östern med karavaner och blev hettiternas favorithundar.

Hettiterna var ett krigarfolk som bodde i nuvarande Turkiet. De uppfann järnet och var de gamla egypternas dödsfiender och många krig utkämpades mellan dem där pyrrarna utmärkte sig som de hettiternas stridshundar. Något årtusende senare framträdde en ny stormakt i detta område nämligen fenicierna som bodde längs nuvarande libanesisk/israeliska kusten. Pyrrarna övergick till att bli feniciernas stridshundar och följde dessa sjöfarare i deras färder över hela medelhavet.

Fenicierna grundade kolonier längs Nordafrikas kust och den största kolonin blev Karthago i nuvarande Tunisien. Det var dessa tusentals år av vistelse i Mellersta östern och i Afrika som ledde till att pyrrarna blev kritvita för att klara den afrikanska solen.

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

Mest kända som stridshundar blev pyrrarna i de ändlösa puniska krigen mellan Karthago och det Romerska riket. Hannibal hade utöver sina elefanter mängder av pyrrestridshundar när han via det Karthagoägda Spanien och Sydfrankrike tågade in i Italien över alperna.

I de stora slagen i Nordafrika mellan de kartagensiska och romerska arméerna spelade pyrrarna en stor roll.

Romarna var formerade i sina berömda fyrkanter med sköldar mot sidorna och som tak över huvudena och var svåra att komma åt. Endast benen var oskyddade.

Kartagenserna bussade tusentals pyrrestridshundar på de romerska fyrkanterna.

Hundarna var utrustade med tjocka järnhalsband med långa förgiftade pilliknande spetsar och när hundarna stormade in i fyrkanterna och romerska legionärernas ben sargades av hundarnas halsband, bröts fyrkanterna varvid kartagensernas berömda numidiska kavalleri kunde tränga in och slutligen avslutade stridselefanterna verket genom att trampa ihjäl överlevande romare.

Spanien behärskades av Karthago som hade problem med raider av de vilda gallerna som kom över Pyrenéerpassen från nuvarande Frankrike.

För att skydda Spanien inrättade Karthago garnisoner som bevakade dessa pass. Dessa garnisoner utrustades förutom av kartagensiska soldater även med Karthagos berömda stridshundar nämligen pyrrarna.

Slutligen besegrades det Kartagensiska riket av Romarriket och staden Karthago utplånades. Romarna besatte Spanien men kvar blev de små kartagensiska garnisonerna helt isolerade i Pyrenéerna utan att kunna ta sig bort någonstans då ju Karthago inte längre existerade.

De kartagensiska soldaterna smälte sakta in i den lokala iberiska befolkningen och stridspyrrarna omvandlades sakta till att vakta folk och få.

Men legenderna om Pyrenéerhundarna tog inte slut med detta.

Många år senare så skall Ludvig den femtonde ha varit lungsjuk i sin ungdom och han skickades till den torra luften i Pyrenéerna för att bli frisk.

Som prins av Frankrike var ingen fin nog att bli kamrat med honom men man förbarmades över honom och gav honom en pyrre som lekkamrat. När han blev frisk så återvände han till Versailles och tog med sig sin kamrat.

Mycket riktigt finns i Versailles bredvid kungens rum det berömda hundrummet där denna pyrre lär ha huserat. Vissa uppgifter tyder på att Ludvig som kung utnämnde sin pyrre till amiral men även om detta inte skulle vara riktigt så drabbades den franska adeln av en verklig pyrrefeber.

Alla ville härma kungen och en fullständig rovdrift kom att ske i Pyrenéerna efter pyrrar. Det blev på högsta modet bland den franska adeln att ha ett halvdussin pyrrar i slottens tömda vallgravar och det finns otaliga äldre franska slottsmålningar där ett tiotal pyrrar står eller ligger vackert draperade framför slottet. Det hör till saken att det äldsta svenska namnet för pyrenéerhund är " Fransk hovhund".

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

Detta blev tyvärr en katastrof när den franska revolutionen bröt ut eftersom pyrrarna för revolutionärerna var en symbol för adeln och stammen utrotades över hela Frankrike och i Pyrenéerna fanns det få pyrrar kvar i de mest avlägsna dalarna.

Här är det på sin plats att gå några hundra år tillbaka. I det franska centralmassivet i närheten av orten Givaudan härjade en enorm blodtörstig best som gick under namnet "Odjuret i Givaudan". Denna best som det har gjorts en film om för några år sedan dödade massor av boskap men även många människor, ofta kvinnor och barn. Odjuret som troligtvis var en jättelik varghybrid jagades av alla jägare utan resultat och dödandet fortsatte. Armén kallades in och trots omfattande skallgångar lyckades man inte ta kål på odjuret tills en dag då fyra pyrrar kallades in vilka till slut spårade upp besten och slet det i stycken så bra att man av resterna aldrig kunde få fram vad djuret egentligen hade varit. Ödets ironi är att det i närheten av Givaudan finns idag Frankrikes stora vargpark där flera hundra vargar av olika slag lever i flockar i stora naturhägn. I parkens museum finns en jättelik gammal oljemålning som visar hur de fyra pyrrarna sliter sönder odjuret.

Tillbaka nu till Pyrenéerna och till den västra delen det vill säga Baskien.

Sedan sextonhundratalet har baskiska fiskare fiskat i de Västkanadensiska vattnen och närmast vid Newfoundland där vattnen är särskilt fiskrika.

Dessa basker hade ofta pyrrar med sig som vakthjälp vid strandhugg och man kom att korsa pyrrar med indianhundar. Resultatet skall ha varit Newfoundlandshunden och inte nog med det! Ytterliggare korsningar skulle ha resulterat i både labradoren och till och med golden retriever.

Pyrrarnas kanadensiska äventyr är inte slut med detta. Jack Londons bok "Skriet från vildmarken" handlar om hunden Buck som bland annat vinner en dragtävling genom att från stillastående dra en släde med en last om 500 kilo. När hans husse dödats av indianer flyr Buck in i vildmarken där han parar sig med en varghona, därav skriet från vildmarken. Enligt vissa uppgifter förvildades många pyrrar och envisa rykten säger att den kanadensiska vargstammen har en god portion pyrreblod samt att ett av resultaten är förekomsten av vita vargar där. En sak är emellertid belagd, nämligen att Jack London hade en stor känd pyrre som förlaga till Buck.

En annan pyrreanekdot är att den tyska staden Leonberg skulle fira 1000 års jubileum för över 100 år sedan. För att fira detta ville man korsa fram en hund som skulle likna ett lejon (leon). Man utgick från pyrrar som man korsade med diverse gula hundar och fick fram Leonbergern.

En annan anekdot är att man i St Bernard fick problem med inavel och dåliga gener hos sina hundar. Även här utgick man ut ifrån pyrrar som korsades med diverse Berner sennerhundar och St Bernardhundar, varvid man återskapade en livskraftig ny St Bernardstam.

Pyrenéersällskapet RAS-arbete

Under tiden växte ånyo pyrrestammen i Pyrenéerna där man hade verkligen behov av dem för att skydda främst de stora fårfläckarna.

Det var ganska vanligt att bergsbönderna samlade ihop stora fårhjordar på våren som skickades iväg till avlägsna dalar med en fyra/fem pyrrar som vakter och med ett halvdussin av den lilla pyrenéervallhunden för att hålla ihop hjorden och detta helt ensamma det vill säga utan herdar. I början av hösten sökte man sedan finna hjordarna genom tidskrävande letande. (Idag sker letandet med helikopter vilket innebär en stor tidsvinst.) Under sommaren så håller sig pyrrarna en bit från hjordarna och ser till att inga hot närmar sig hjorden medan vallhundarna genom ivrigt springande håller ihop hjorden. Pyrrarna sin vana trogen ligger och dåsar på upphöjda platser där de har en god sikt. De jagar sin egen föda genom sin snabbhet på korta sträckor och bytet är större fåglar, kaniner och allt som kommer i deras väg. Skadade får lär dock vara en del av födan men en märklig symbios lär existera mellan pyrrarna och vallhundarna vilka inte själva kan skaffa sig föda.

Enligt de gamla katalanerna på torget i Céret så delar pyrrarna födan med vallhundarna något som upplevs som mycket märkligt

Så kom nästa katastrof för pyrrarna efter de tidigare katastroferna det vill säga adelns rovdrift på 1700-talet och därefter den franska revolutionen, nämligen i form av första världskriget.

Franska armén som satt fast i skyttegravskriget mot Tyskland och förlorade dagligen tusentals man vid anfall över de talrika minorna kom på att just pyrrar var tunga nog att få minorna att explodera.

Pyrenéerna genomsöktes och alla pyrrar man kom åt skickades till fronten i norr. Där drevs de framför trupperna vid anfall och exploderade alla genom att utlösa minorna! Denna katastrof höll på att ta kål på hela den franska pyrrestammen men det fanns gudskelov nu några få pyrrar i andra länder som Spanien, England och USA. Ett antal entusiaster genomsökte även de mest avlägsna dalarna över hela Pyrenéerna och lyckades få ihop några bra pyrreexemplar och utvecklade baserat på främst dessa hundar och i någon mån på pyrrar i andra länder de första rasstandarderna.

Resten av historien är inte längre sägner och legender och idag är pyrren eller patoun en erkänd och relativt stabil ras.

Mycket populär blev pyrren i den fransktalande världen för ett trettioårs sedan genom de många barnböckerna om Belle och Sebastien som handlar om en stor pyrretik och hennes lillhustru Sebastien som upplever en rad spännande äventyr i Pyrenéerna. Belle och Sebastien har även varit föremål för en rad filmer både tecknade och naturtroga.

Förhoppningsvis kommer pyrrarna aldrig mer att behöva bli stridshundar eller utsättas för massakrer men på nytt har de blivit populära som skydd mot varg. I de franska Pyrenéerna finns i stort sett inga vargar kvar medan det i den spanska delen av bergen

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

finns en livskraftig vargpopulation. Men det är inte längre i Pyrenéerna som man behöver en vargdödare utan numera är det i de franska alperna man skriker efter pyrrar.

Sedan ett tiotal år tillbaka vandrar årligen vargar in i Frankrike från den stora vargstammen i Italien och man uppskattar att det nu finns flera hundra vargar i de franska alpdalarna. Dessa har kunnat föröka sig genom att vara fridlysta och ställer nu till massakrer i alphjordarna. Herdar och naturvårdare har försökt med allt för att begränsa skadorna. Elstängsel, speglar, klockor, bandade tjut och man har även kallat in kanadensiska vargexperter men ingenting har hjälpt förrän man för några år sedan började använda sig av pyrrar med stor framgång.

I fransk TV visades nyligen en radarbild av en fårjord i alperna som just skall anfallas av en vargflock om 5 vargar. På radarbilden ser man hur två pyrrar ställer sig mellan vargflocken och hjorden. Vargarna stannar upp och de båda pyrrarna går långsamt fram mot dem varvid vargarna vänder och flyr iväg. Pyrrarna är nu så populära hos alpbönderna och herdarna att kanske någon gång i framtiden Pyrenéerhunden kommer att ändra namn till Fransk alphund!

En pyrre för en varg, två pyrrar för en björn, tre pyrrar för en vargflock och fyra pyrrar för ett odjur av Givaudantyp räcker säger gubbarna över sin Pastis på torget i Cèret förlorade i sina sägner och legender!

Erik Le Normand

6. Sammanställning av hälsoenkäter samt statistik från försäkringsbolagen Agria och Sveland

Antal besvarade enkäter:

109 stycken

Könsfördelning:

52 tikar 57 hanar

Åldersfördelning:

Alla åldrar från ett och ett halvt år och upp till tretton år finns representerade. En liten tyngd finns på hundar mellan fyra och fem år, samt en puckel vid sju år.

Två år eller yngre:	22 stycken
Tre år:	9 stycken
Fyra år:	18 stycken
Fem år:	18 stycken
Sex år:	7 stycken
Sju år:	13 stycken
Åtta år:	6 stycken
Nio år:	6 stycken
Tio år eller äldre:	9 stycken
Ej angivit ålder:	1 styck

Kommentar:

109 enkäter är ett ganska bra deltagarantal, men på tok för lågt för att gälla som underlag för en avelsstrategi. För att kunna dra relevanta slutsatser behövs kanske ytterligare 300 svar. Vi hoppas att vi genom fortsatta utskick och påminnelser till våra medlemmar och andra pyrenéerägare ska kunna nå ut till så många av de senaste årskullarna som möjligt.

Hälsoenkäterna tillsammans med den statistik som vi har fått från försäkringsbolagen Agria och Sveland kan dock anses tillräckliga för att kunna se en ganska tillförlitlig trend inom rasen när det gäller dess hälsotillstånd. Det är också tillräckligt för att kunna börja utveckla en avelsstrategi.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:1

<u>Hälta och leder:</u>	<u>1994 -1999</u>	<u>2000-2004</u>
Kors- och ledbandsskada:	0	1 (Sveland)
Patella:	2	6 (Agria)
Korsbandsskada:	2	6 (Agria)
HD-komplicerat:	6	2 (Agria)
Osteochondros:	4	7 (Agria)
Panostit:	6	0 (Agria)
Reumatisk åkomma:	4	1 (Agria)
Lumbosakral instab.:	4	1 (Agria)

Leder:

Hälta som valp: 7 stycken

Diagnoser: 5 stycken okänt, 1 styck panostit, 1 styck för mycket motion för en valp.

Ingen av hundarna hade kvarstående hälta vid vuxen ålder.

Hälta som vuxen: 4 stycken

Diagnoser: Borrelia, muskelsträckning, artros i knäleden samt en utsliten led.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:2

Skelett:	1994 -1999	2000-2004
HD:	6 (varav 3 vv, 3 döda)	2 (varav 2 döda)
Patella:	2 (varav 1 vv, 1 död)	6 (varav 3 vv, 3 döda)
Korsband:	5 (varav 4 vv, 1 död)	5 (varav 3 vv, 2 döda)
Armbågsledsatrofi:	2 (varav 2 vv)	3 (varav 2 vv, 1 död)
Lumbosakral instab.:	4 (varav 4 vv)	1 (varav 1 död)
Muskelatrofi:	1 (varav 1 vv)	1 (varav 1 vv)
Reumatiska symptom:	4 (varav 3 vv, 1 död)	1 (varav 1 död)
Hälta UNS:	3	6
Osteochondros:	4	7 (även kalkpålagringar, förslitn.)
Panostit:	6	0
Wobblers:	2 (varav 1 vv, 1 död)	0
Kohasighet:	1 (varav 1 död)	0
Knäledsartros:	0	1
Spondylos:	0	1 (varav 1 död)
Fraktur:	0	1 (varav 1 vv)
Missbildn. av hasled:	0	2
Missbildning/ utvecklingsrubbning:	0	1 (varav 1 vv)

Källa: Agria

Kommentar:

Patella har ökat bland pyrenéerhunden men förekommer fortfarande i liten omfattning. Vi bör dock se allvarligt på denna ökning eftersom patella är ett betydligt större problem i länder som Belgien, Frankrike, Holland och Tyskland, då import av både hundar och spermier har ökat väsentligt.

Osteochondros är svårare att bedöma då flera miljöfaktorer påverkar symptomen. Vi hoppas därför på att få in mer information från vårt pågående hälsoenkätsarbete.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:3

Höftledsdysplasi:

Antal registrerade hundar per år, antal röntgade hundar samt HD-resultat:

1992	1993	1994
Antal registrerade: 104 st	Antal registrerade: 121 st	Antal registrerade: 105 st
Antal röntgade: 38 st	Antal röntgade: 71 st	Antal röntgade: 45 st
Hd-fria: 32 st	Hd-fria: 61 st	Hd-fria: 33 st
Hd 1: 4 st	Hd 1: 3 st	Hd 1: 7 st
Hd 2: 2 st	Hd 2: 4 st	Hd 2: 2 st
Hd 3: 0 st	Hd 3: 3 st	Hd 3: 3 st
1995	1996	1997
Antal registrerade: 85 st	Antal registrerade: 125 st	Antal registrerade: 105 st
Antal röntgade: 43 st	Antal röntgade: 57 st	Antal röntgade: 8 st
Hd-fria: 36 st	Hd-fria: 46 st	Hd-fria: 6 st
Hd 1: 3 st	Hd 1: 8 st	Hd C: 1 st
Hd 2: 4 st	Hd 2: 2 st	Hd D: 1 st
Hd 3: 0 st	Hd 3: 1 st	Hd E: 0 st
1998	1999	2000
Antal registrerade: 85 st	Antal registrerade: 85 st	Antal registrerade: 99 st
Antal röntgade: 20 st	Antal röntgade: 27 st	Antal röntgade: 34 st
Hd-fria: 12 st	Hd-fria: 19 st	Hd-fria: 25 st
Hd C: 7 st	Hd C: 5 st	Hd C: 4 st
Hd D: 1 st	Hd D: 2 st	Hd D: 3 st
Hd E: 0 st	Hd E: 1 st	Hd E: 2 st
2001	2002	2003
Antal registrerade: 66 st	Antal registrerade: 38 st	Antal registrerade: 93 st
Antal röntgade: 22 st	Antal röntgade: 16 st	Antal röntgade: 22 st
Hd-fria: 22 st	Hd-fria: 14 st	Hd-fria: 17 st
Hd C: 0 st	Hd C: 2 st	Hd C: 5 st
Hd D: 0 st	Hd D: 0 st	Hd D: 0 st
Hd E: 0 st	Hd E: 0 st	Hd E: 0 st
2004	2005	
Antal registrerade: 97 st	Antal registrerade: 90 st	
Antal röntgade: 18 st	Antal röntgade: 4 st	
Hd-fria: 16 st	Hd-fria: 4 st	
Hd C: 2 st	Hd C: 0 st	
Hd D: 0 st	Hd D: 0 st	
Hd E: 0 st	Hd E: 0 st	

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Antal HD-röntgade pyrenéerhundar i procent jämfört med antal registrerade hundar:

1992	1993	1994	1995	1996	1997
40 procent	54 procent	46 procent	50 procent	41 procent	8 procent
1998	1999	2000	2001	2002	2003
21 procent	38 procent	34 procent	31 procent	32 procent	25 procent
2004					
19 procent					

Kommentar:

Tyvärr har vi ett allt för stort mörkertal då för få individer röntgas. Vi kan aldrig få ett avelsindex och en utvärdering av avelsdjuren då varken syskon eller avkomman röntgas.

Åren 2000-2005 är svåra att utvärdera eftersom antalet röntgade hundar förhoppningsvis kommer att stiga. När det gäller de hundar som är födda 2005 har en del inte uppnått rätt ålder för att röntgas ännu.

Den procentgrad vi får fram på andelen pyrenéerhundar med HD är inte på något sätt rättvisande. Om vi tar 1997 som exempel visar statistiken att 25 procent har HD, vilket låter förfärande. Dock är det bara 8 hundar som har röntgas, av totalt 105 som registrerades det året. Därför har vi valt att inte redovisa dessa siffror i procent.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:4

<u>Infektioner:</u>	1994 -1999	2000-2004
Mjällkvalster:	0	1
Konjunktivit purulent:	2	2
Gastroenterit:	5	4
Gastrit:	5 (varav 1 död)	2
Otit:	7	7 (varav 5 vv, 2 döda)
"Anemi":	1	0
Blodöra:	3	2
Spottkörtelinflammation:	1	0
Analsäcksproblem:	3	5
Tandproblem:	2	0
Testikelinflammation:	1	0
Tonsillit:	2	2
Sepsis:	1 (varav 1 död)	0
Erlichia, Borrelia:	2	4 (varav 1 död)
Trakeit:	1 (varav 1 vv)	0

Källa: Agria

6:5

Öron:

Öroninflammation: 16 stycken, varav 7 hade återkommande besvär.

Kommentar:

I hälsoenkäterna såg vi ingen koppling alls mellan öroninflammation hos hunden samt allergi och fukteksem. Det var antingen eller. Att beakta är emellertid att två hundar har haft så stora problem med öroninfektioner att man valt att ta bort dem. Därför bör man som uppfödare tänka till när avelsdjuren väljs ut.

Det är endast analsäcksproblem och öroninflammationer som vi kan härleda till eventuell ärftlighet.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:6

<u>Allergi och hudproblem:</u>	<u>1994 -1999</u>	<u>2000-2004</u>
Serös dermatit/Hot Spot:	5	8 (varav 1 död)
Lipom:	2	0
Furunkulos:	2	0
Allergier/hudsymptom:	1	3
Slickdermatit:	3	0
Klobrott:	3	3
Seborreisk hudsjukdom:	2	1

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas 5 fall av Hot Spot, varav 2 fall där det har varit återkommande.

Sveland har 1 fall av registrerat hudproblem.

Kommentar:

Pälsen struktur med tjock underull och två fällningar om året predisponerar för den här typen av hudproblem. De hundar som trots adekvat pälsvård får upprepade problem bör utredas innan de eventuellt går i avel.

6:7

<u>Neurologi - kramper:</u>	<u>1994 -1999</u>	<u>2000-2004</u>
Kramper:	9 (varav 6 vv, 3 döda)	10 (varav 6 vv, 4 döda)

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas 7 fall av kramper, debutåldern har varit cirka 1 år. Av dessa 7 hundar är 1 frisk och medicinfri, 2 är avlivade.

Sveland har inga registrerade fall angående neurologi – kramper.

Kommentar:

Detta är ännu en ganska låg siffra och så länge vi inte har en klar arvsgång på epilepsi kan vi inte ge andra råd än att sjuka hundar inte ska gå i avel. Kända anlagsbärare bör undvikas i avel.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:8

Sköldkörtelproblem:	1994 -1999	2000-2004
Hypotyreos/underfunktion:	3	4

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas 1 fall av hypothyreos.

Sveland har inga registrerade fall ang. sköldkörtelproblem.

Kommentar:

Vi upplever inte i nuläget att detta är något bekymmer i rasen.

6:9

Njurar och cirkulationsorgan:	1994 -1999	2000-2004
Urinsten:	3 (varav 3 vv)	3
Cystit:	5 (varav 5 vv)	3
Nefros:	1 (varav 1 död)	0
Polyuri:	0	2 (varav 1 vv, 1 död)
Addison:	0	3
Cushings syndrom:	0	3
Njursvikt:	0	1 (varav 1 vv)

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas inga fall av sjukdomar ang. njurar och cirkulationsorgan.

Sveland har 1 registrerat fall av njurproblem, hunden avlivad. De har 2 fall registrerade angående cirkulationsorganen. 1 fall är registrerat för veterinärvård, 1 fall för att hunden är avlivad.

Kommentar:

Vi upplever inte i nuläget att detta är något bekymmer i rasen.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:10

Hjärta:	1994 -1999	2000-2004
Cirkulatorisk kollaps:	3 (varav 3 döda)	0
Akut serös/serofibrinös infl.:	1 (varav 1 död)	0
Kardiomyopati:	1 (varav 1 död)	0
Akut permyopati:	1 (varav 1 död)	0
Akut pericardit och arytmier:	2 (varav 2 vv)	0
Myocachardi:	1 (varav 1 död)	0
Hjärtsymptom:	0	1 (varav 1 vv)
Blåsljud:	0	1 (varav 1 död)

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas inga fall av hjärtsymptom.

Sveland har inga registrerade fall av hjärtsymptom.

Kommentar:

Vi upplever inte i nuläget att detta är något bekymmer för rasen.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

6:11

<u>Cancer:</u>	<u>1994 -1999</u>	<u>2000-2004</u>
Skelettumör:	8 (varav 2 vv, 6 döda)	7 (varav 2 vv, 5 döda)
Juvertumör:	6 (varav 5 vv, 1 död)	6 (varav 5 vv, 1 död)
Tumör vulva vagina:	3 (varav 2 vv, 1 död)	0
Tumör magsäck:	2 (varav 2 döda)	1 (varav 1 död)
Tumör lunga:	2 (varav 2 döda)	1 (varav 1 vv)
Analadenom-karcinom:	3 (varav 2 vv, 1 död)	2 (varav 2 vv)
Tumör lever:	1 (varav 1 död)	0
Malignt lymfom:	1 (varav 1 vv)	1 (varav 1 vv)
Neoplastiska förändr.:	1 (varav 1 död)	0
Tumör ögonlock:	1 (varav 1 vv)	1 (varav 1 vv)
Tumör näshåla:	1 (varav 1 död)	0
Tumör testikel:	1 (varav 1 vv)	3 (varav 3 vv)
Leukemi:	1 (varav 1 död)	0
Hemangiosarkom:	0	2 (varav 1 vv, 1 död)
Malignt melanom svalg:	0	1 (varav 1 vv)

Källa: Agria

I hälsoenkäten redovisas 2 fall av cancer.

Sveland har 3 registrerade fall av cancer under perioden 2000-2004.

Kommentar:

Cancer är ett högaktuellt problem då man inom ett flertal raser ser en stor ökning av sjukdomen. I Agrias statistik, som sträcker sig över en tioårsperiod, ser vi istället en minskning hos pyrenéerhunden. De två vanligaste formerna av cancer är skelettumörer och juvertumörer.

Tittar vi på cancer som dödsorsak har vi 17 hundar mellan åren 1994-1999 och 11 hundar mellan åren 2000-2004. Detta resultat kan beror på att man idag är duktigare på att behandla och fastställa diagnos. Detta är dock någonting som vi måste fortsätta att följa upp.

6:12

Bettstatus:

Enligt hälsoenkäten har samtliga pyrenéerhundar korrekt bett.

Kommentar:

Vi är väl medvetna om att det finns bettfel inom rasen, men att de inte fångats upp ännu via hälsoenkäterna. Ingen uppfödare vill ha bettfel i sin kull och meriteringskraven gör att dessa hundar inte går i avel.

6:13

Dubbelsporrar:

Enligt hälsoenkäten har 107 hundar korrekta dubbelsporrar. 2 stycken vet inte om hunden har korrekta dubbelsporrar eller inte.

Kommentar:

Defekta sporrar förekommer i rasen, men detta är inget som hunden lider av. Det är dessutom ett synligt fel som uppfödarna undviker utan att vi behöver avelrestriktioner.

7.

Fertilitet – Löpstart för tikar

Fem månader:	0 stycken
Sex månader:	1 stycken
Sju månader:	3 stycken
Åtta månader:	6 stycken
Nio månader:	5 stycken
Tio månader:	0 stycken
Elva månader:	5 stycken
Tolv månader:	15 stycken
Tretton månader:	6 stycken
Fjorton månader:	3 stycken
Femton månader:	2 stycken
Sexton månader:	0 stycken
Sjutton månader:	0 stycken
Arton månader:	2 stycken
Nitton månader:	0 stycken
Tjugo månader:	0 stycken
Tjugoen månader:	0 stycken
Tjugotvå månader:	0 stycken
Tjugotre månader:	2 stycken
Vet ej:	2 stycken

Kommentar:

Hälsoenkäterna visar att de flesta pyrenéertikar har sitt första löp vid 12 månaders ålder. Det sträcker sig dock över ett stort tidsintervall, från sex till tjugotre månader. Den generella löpstarten för tikarna infaller mellan åtta och tretton månaders ålder.

Fertilitet – Intervaller mellan löpperioderna

Fem månader:	4 stycken
Sex månader:	31 stycken
Sju månader:	7 stycken
Åtta månader:	7 stycken
Nio månader:	0 stycken
Tio månader:	0 stycken
Vet ej:	3 stycken

Kommentar:

De flesta pyrenéertikar löper med sex månaders intervall. Intervallerna sträcker sig mellan fem och åtta månader och det vanligaste är mellan sex och åtta månader.

7:1

Pyometra:

I hälsoenkäten redovisas 8 fall av pyometra.

Sveland har 1 registrerat fall av pyometra.

Agria har 8 fall registrerade mellan 1995 och 1999. I 6 fall har kostnader för veterinärvård betalats ut, i 2 fall har hunden avlivats.

Agria har även 8 fall registrerade mellan 2000-2004. I 6 fall har kostnader för veterinärvård betalats ut, i 2 fall har hunden avlivats.

7:2

Förlossnings- och valpkullsstatistik:

Vi har från och med den 1 januari 2005 kontinuerligt skickat ut en enkät till samtliga uppfödare som registrerat en kull pyrenéervalpar. De uppgifter som vi har fått fram via enkäten skiljer sig lite från det vi kunnat se på försäkringsdata och SKK:s registreringsuppgifter. Hittills är bara resultatet från 2005 sammanställt, men vi fortsätter att samla in material angående detta och sammanställer det efterhand. Under 2005 föddes det 13 kullar. 12 uppfödare har fyllt i enkäten och skickat den till klubben. Antalet födda valpar var 112 stycken, medan antalet överlevande och registrerade blev 94 stycken. Detta ger en genomsnittlig kullstorlek på 8.6 valpar istället för 7.2.

En av de 13 tikarna var kejsarsnittad. Hon var mycket nedgången av erlichia och efter att ha fött 9 valpar orkade hon inte längre utan de sista 3 valparna togs med kejsarsnitt.

Kommentar:

Informationen från enkäterna visar att vi har en sund ras med hög fertilitet. Vi har ett högre antal valpar per kull än vad registrerade siffror visar. Detta styrker vår uppfattning om att vi har sunda hundar med hög fertilitet. Vi har en mycket låg frekvens av kejsarsnitt, Agrias statistik visar att 4 tikar har snittats under en period på 11 år. Sveland har inga kejsarsnitt registrerade.

Vi kan dessutom konstatera att vi har en låg frekvens av pyometra. Enkätundersökningen visar också att de flesta tikar har uppnått ganska hög ålder då de insjuknat. Tikens ålder när hon insjuknat är dock en fråga som vi bör lägga till i våra hälsoenkäter i framtiden.

7:3

Testikelstatus:

Hälsoenkäten visar att 55 av 57 hanhundar har normal testikelstatus. 2 hanhundar har endast en testikel belägen i pungen.

7:4

Prostatabesvär:

Enligt hälsoenkäten har 2 hanhundar blivit kastrerade på grund av prostatabesvär.

Sveland har inga registrerade fall med prostatabesvär.

Agria har 1 registrerat fall av prostatabesvär mellan 1994-1999 samt 2 registrerade fall mellan 2000-2004.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

7:5

Antal registrerade hundar:

<u>1992</u>	<u>1993</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
104 stycken	121 stycken	105 stycken	85 stycken	125 stycken	105 stycken
<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
85 stycken	85 stycken	99 stycken	66 stycken	38 stycken	93 stycken
<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>			
97 stycken	90 stycken	58 stycken			

Antal födda pyrenéervalpar:

<u>1992</u>	<u>1993</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
94 stycken	131 stycken	97 stycken	86 stycken	117 stycken	100 stycken
<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
94 stycken	71 stycken	99 stycken	69 stycken	49 stycken	87 stycken
<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>			
86 stycken	85 stycken				

Antal pyrenéerkullar:

<u>1992</u>	<u>1993</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
18 stycken	20 stycken	17 stycken	14 stycken	18 stycken	19 stycken
<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
17 stycken	12 stycken	14 stycken	11 stycken	8 stycken	11 stycken
<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>			
11 stycken	12 stycken				

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Genomsnittlig kullstorlek:

1992	1993	1994	1995	1996	1997
5,2 stycken	6,6 stycken	5,7 stycken	6,1 stycken	6,5 stycken	5,3 stycken
1998	1999	2000	2001	2002	2003
5,5 stycken	5,9 stycken	7,1 stycken	6,3 stycken	6,1 stycken	7,9 stycken
2004	2005	2006			
7,8 stycken	7,1 stycken				

Genomsnittlig inavelsgrad i procent:

1992	1993	1994	1995	1996	1997
1,7 procent	3,1 procent	2,3 procent	2,9 procent	1,9 procent	2,3 procent
1998	1999	2000	2001	2002	2003
2,3 procent	1,4 procent	2,3 procent	1,9 procent	3,4 procent	2 procent
2004	2005	2006			
3,9 procent	3,1 procent				

Antal djur använda i avel:

1992	1993	1994	1995	1996	1997
10 hanar	14 hanar	14 hanar	12 hanar	12 hanar	16 hanar
17 tikar	20 tikar	16 tikar	14 tikar	18 tikar	19 tikar
1998	1999	2000	2001	2002	2003
16 hanar	11 hanar	13 hanar	9 hanar	8 hanar	9 hanar
17 tikar	12 tikar	14 tikar	11 tikar	8 tikar	11 tikar
2004	2005	2006			
11 hanar	11 hanar	8 hanar			
11 tikar	11 tikar	8 tikar			

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Kommentar:

När det gäller antal födda pyrenéervalpar så har de minskat betydligt under årens lopp. Enligt försäkringsbolaget Agria har vi en medellivslängd på 8 år, men enligt sammantagen data från hälsoenkäterna samt uppfödarnas erfarenheter så ligger den idag något högre. Medellivslängden idag är 9 år istället för 8 år. Genom att räkna antalet registrerade hundar kan vi konstatera att det finns cirka mellan 550-600 pyrenéerhundar i Sverige just nu.

Inavelsgraden varierar mellan 1,4 och 3,9 procent under hela tidsintervallet men har de senaste åren tenderat att ligga över 3 procent. Därför har vi i våra avelsrekommendationer och valphänvisningsregler försökt reglera och motverka överanvändandet av enskilda individer. Vi måste arbeta för att bredda vår avelsbas, bland annat genom att använda flera individer i vår avel samt att minska inavelsgraden i våra kombinationer.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

8.

Övriga sjukdomar:	1994 -1999	2000-2004
Försvunnen hund:	0	1
Okänd diagnos:	5 (varav 5 döda)	7
Pankreatit:	2 (varav 2 vv)	0
Diabetes:	3	1 (varav 1 död)
Neurologiska symptom:	1 (varav 1 död)	5
Dubbel vagina:	1 (varav 1 vv)	0
Missbildat urinrör:	1 (varav 1 vv)	0
Endtropion:	2 (varav 2 vv)	0
Intox:	1 (varav 1 död)	2 (varav 2 vv)
Granulom ögonl.:	1 (varav 1 vv)	0
Anorexi:	3	3
Testikelomvridning:	1 (varav 1 vv)	0
Generella blödningar:	1 (varav 1 död)	0
Ataxi:	1 (varav 1 död)	0
Magsäcksdilattation:	1 (varav 1 vv)	0
Hjärnblödning:	4 (varav 1 vv, 3 döda)	0
Bitskador:	3 (varav 3 vv)	
Ormbett:	0	1 (varav 1 vv)
Skada på hornhinnan:	0	1 (varav 1 vv)
Spottkörtelcysta:	0	3 (varav 3 vv)
Tandsten:	2 (varav 2 vv)	1
Tandfraktur:	1 (varav 1 vv)	2
Lynnesfel:	1 (varav 1 död)	2
Trafikskadad:	1 (varav 1 vv)	2

Källa: Agria

Dödsorsaker enl. hälsoenkäten:

- Vid 11,5 år gav bakstället vika, urin och facesinkontinent.
- Intoxication.
- Livmodercancer vid 4-årsålder.
- Vätska i hjärtsäcken, förstorat hjärta.
- Livsmoderinflammation.
- Ålderdom x 5.
- Olyckor x 2, varav en tågolyckor.
- Vätska i lugnsäcken.
- Epilepsi.

Kommentar:

Detta är inget som berör vårt rasutvecklingsarbete, men det kan vara intressant för våra uppfödare och pyrenéerägare.

9.

Resultat från hälsoenkät – sammanställning av frågor om rasen och klubben:

Vad är det bästa med din hund?

- Stabil, snäll mot barn och vuxna x 3.
- Lugn och självständig x 5.
- Bra och stabilt psyke x 4.
- Underbar och vaktig – ingen respekt.
- Lugn och godmodig, men ändå vaktig. Älskar barn, våra vänner och djur.
- Lugn, snäll och självständig. Fin mot andra djur.
- Lugn, självständig. Snäll mot barn och vänner och vaktar ändå.
- Underbar, lättlärd, lyhörd, lagom stor gårdshund som vaktar mot vargen.
- Snäll och kelig x 4.
- Vänlig och öppen x 3.
- Tillgiven och bra vaktinstinkt x 3.
- Stor och grandios.
- Stabil, trygg familjehund som vaktar.
- Lugn, tålig, älskar alla, vacker x 4.
- Den är på sina egna villkor hängiven, kärvänlig och lyhörd.
- Härligt temperament, stor och vit.
- Snäll – vet intuitivt om något eller någon är farlig.
- Vänlig, trevlig, stort hjärta och självständig.
- Självständig men tillgiven x 7.
- Klok, trogen, vaktig och snäll mot alla.
- Lugn, tillgiven och snäll.
- Lättlärd, vacker livskamrat med stor personlighet.
- Temperamentet, personligheten, utseendet och storleken.
- Självständig hund som bryr sig om andra, vänlig mot alla och vaksam vid behov x 3.
- Har mycket god intuition. Den är lydig.
- Lynnet. Är mycket trevlig, sällskaplig och klok hund.
- Matte är trygg. Känner att pyrren har läget under kontroll x 2.

Vilket är det största problemet med din hund?

- Hon gör som hon vill. För självständig och stolt x 2.
- SKÄLLANDET x 15.
- Arg på andra tikar.
- Hår och smuts x 2.
- När han ätit dåligt.
- När den fått sina öronproblem- att se hur ont hunden har x 3.
- Hanhundsilsken x 4.
- För dominant och vaktig.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

- Lite väl självständig ☺.
- Den har svårt att vara ensam.
- Svårt att bli accepterad på valpkurser.
- När grannarnas tikar löper x 2.
- Att man inte kan ha den lös x 3.
- Lydnaden, hunden har för mycket skärpa, hårdhet och dådkraft.
- Att den stjälar grytlappar, disktrasor och soppåsar.
- Att den stjälar allt i matväg, allt ätbart och lite till x 5.
- Envisheten och olydigheten.
- Öppnar dörrar och fönster och rymmer x 4.
- Allt jobb med att hålla rent pälsen för att inte få fukteksem.
- Se hur hunden lider när den har sina fukteksem x 2.
- Jobbigt med analsäcksinflammationerna.
- Ger sig inte vid slagsmål.

Kommentar:

Överlag tycker de flesta att det bästa med rasen är att den är lugn, snäll och vänlig mot barn, vänner samt andra djur. Den utpräglade vaktinstinkten är något positivt och pyrenéerhundens självständighet uppskattas. Många är väldigt stolta över sin vackra hund.

De flesta tycker att det största problemet är skällandet. Några tyckte att det var jobbigt att inte kunna ha sin hund lös. Vissa hundar stjälar mat och annat som de kommer åt. Några är aggressiva mot andra tikar/hanar. Ett par ägare fällde kommentarer om alla hundhår samt all smuts som dras in. Några berättade om kroniska problem med till exempel öron och hud, det är jobbigt att se sin hund lida.

Att bemöta detta är den enskilda uppfödarens samt klubbens sak. Det mesta handlar om att valpköparen får ordentlig information om rasen innan köpet samt råd och stöd under uppväxten med uppfostran. Samt, förstås, om gemensamma ansträngningar att hålla rasen så sund och frisk som möjligt.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Vad vill du att klubben ska göra för dig?

- Ta in specialist på pyrreuppfostran och hålla lite kurser ex vid rasspecial eller helgkurser.
- Ha lite fler utställningar runt Värmland. De flesta är söderut!
- Långt land, långt att åka. Kanske lokalklubbar?
- Lokala pyrreträffar som inte är utställningsinriktade x 5.
- Specifikt rasanpassad utbildning. Fostran, ledarskap, aktivering.
- En utomhusutställning i snö.
- Med lokala träffar med promenader och korvgrillning x 3.
- Helt nöjd. Svårt att jobba på något annat sätt i vårt avlånga land.
- Lite mer berättelser om gamla hundar med tips för bra åldrande.
- Att i större utsträckning sörja för att hunden hamnar i rätta händer hos valpköpare. Ej i lägenhet eftersom en vakthund ej passar i lägenhet. Pyrren vill jobba med sitt, ha stora ytor och röra på sig. Vara mycket utomhus.

Kommentar:

Det var intressant att se vad våra medlemmar förväntar sig av klubben, hur de ser på sin hund och hur förväntningarna ser ut hos pyrenéerägarna. Klubbens uppgift blir att nå ut med information om de aktiviteter som redan finns, samt att kanske arrangera fler aktiviteter.

Vi behöver dessutom ha en tydlig information på vår hemsida, www.pys.se, där presumtiva valpköpare förstår vad det innebär att vara pyrenéerägare.

10.

Utvärdering, avelsstrategi och mål:

Sammantagna fakta visar att vi har en förhållandevis sund och frisk ras. Liksom i andra storväxta rasen finns dock problem som till exempel hd, enligt statistiken runt 20 procent med få resultat sämre än C. När det gäller hd finns dock ett stort mörkertal, eftersom för få hundar röntgas. Vi kan bara konstatera att vi måste sträva efter en radikal förändring. Vi måste försöka få fler pyrenéerägare att röntga sina hundar. Vi har i vårt bekämpningsprogram att det ska vara känd hd-status på föräldradjuret och de allra flesta uppfödare avlar endast på A- och B-höfter. Så ser det ut även i våra grannländer men ute i övriga Europa används djur med hd-status C i avel. Klubben måste, tillsammans med uppfödarna i rasen, jobba för att fler ägare röntgar sina hundar.

Andra bekymmer är osteochondros och patella. Problemen ser inte så stora ut i Sverige enligt försäkringsbolagen och hälsoenkäterna men vi vet att det är ett stort bekymmer i övriga Europa.

Övriga problem är inte så stora inom rasen att de innebär några problem, däremot vet vi att till exempel matstrupeförstoring är ett stort bekymmer i till exempel Belgien och Frankrike. Men vi har ännu inga kända fall i Sverige. Detta är ett stort observandum då vi idag har ett ökat antal importörer och inseminationer med utländsk sperma i avelsarbetet.

En positiv överraskning var resultatet angående förekomsten av cancer. Färre pyrenéerhundar har dött i sjukdomen under den senaste femårsperioden, jämfört med föregående period. Men eftersom det i andra raser överlag har ökat, måste vi fortsätta att följa upp detta.

Enligt resultaten har vi en god fertilitet i rasen med förhållandevis stora kullar och mycket få kejsarsnitt. Vad vi kan se har vi inte heller några stora bekymmer med livmoderinflammationer. Den tendens vi har sett är att tikarna är vid ganska hög ålder när de insjuknar, men detta måste vi dokumentera noggrannare med hjälp av våra hälsoenkäter.

Den genomsnittliga inavelsgraden i rasen ligger förhållandevis högt och vi måste arbeta för att fler individer används i avel. För att komma till rätta med detta måste vi se till så att enskilda individer inte överanvänds. På uppfödardröffen i Enköping diskuterades därför en skärpning av våra avelsregler, som idag ser ut som följer:

"Pyrenéervalpar hänvisas endast efter föräldradjur som uppfyller nedanstående regler.

För tik: Utställd på 2 officiella utställningar med minst 1:a i kvalitetsbedömning för två olika domare i unghundsklass eller öppen klass.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

För hane: Utställd på officiell utställning med minst 2:a i kvalitetsbedömning i juniorklass.

Anledningen till att kraven är högre på tikarna är att vi anser att en uppfödare som ämnar ta en kull valpar på en tik skall meritera sitt avelsdjur. Att kräva detsamma av hanhundsägaren kan vara lite svårt. För att inte utesluta lämpliga individer från avel tillämpar vi mer generösa regler när det gäller hanhundar.

"Hänvisning sker efter pyrenéerhund som, i Sverige, är förälder åt högst 25 valpar eller max 5 kullar. Om avelsdjurets avkomma har utvärderats både vad gäller HD och övrigt hälsotillstånd med gott resultat, kan på hanhund dispens ges för ytterligare någon kull om den är med helt andra linjer än tidigare kullar

Båda föräldradyren skall vara HD-röntgade med HD UA, HD A, HD B.

AD-röntgade föräldradjur skall vara UA, utan anmärkning.

Tiken skall ha uppnått en ålder av 2 år och ej vara äldre än 6 år, när första valpkullen nedkommer. Tik som paras efter 7 års ålder ska uppvisa veterinärintyg innan hänvisning sker.

Båda föräldradyren skall vara fria från nedärobara sjukdomar som t ex. osteochondros, entropion, patella luxation mm. För vidare information se SKKs avelsregler.

Valpar efter skönhetsopererade föräldrar (se SKKs dopingreglemente) hänvisas ej.

Ej använda kända anlagsbärare.

Inte fått 3 X 0 pris p g a mentalitet.

Dessa valphänvisningsregler är utformade efter SKKs avelspolicy."

Enligt SKK:s rekommendationer bör en individ i en liten population inte vara förälder till mer än fem procent av rasbeståndet. Detta skulle innebära för vår ras att en hund max ska ha 25-30 avkommor efter sig.

Eftersom det i rasen är vanligt med stora kullar har vi därför lagt in ett begränsat antal valpar för varje individ. Det är också det viktigt att inte samma kombinationer upprepas, då detta begränsar variationen bland avkomman.

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

10:1

Mål för de kommande 5 åren:

Att arbeta för att all avel ska ske med rasstandarderna som underlag.

Att bevara vår sunda ras, både dess mentala och exteriöra särdrag.

Att endast använda friska djur i avel.

Att få in och fortsätta sammanställa hälsoenkäter från samtliga pyrenéerägare runt om i landet för att dokumentera rasens hälsostatus.

Att få in och fortsätta sammanställa statistik från försäkringsbolagen för att dokumentera rasens hälsostatus.

Att jobba för att samtliga pyrenéerhundar hd-röntgas för att få underlag till rasens hd-status.

Att sänka inavelsgraden till högst två procent.

Att jobba för att öka intresset för klubben och därmed också rasen.

Att sammanställa information om rasen till potentiella valpköpare och pyrenéerägare så att de är införstådda med rasens speciella egenskaper.

11.

Pyrrägare i hela landet

Svenska Kennelklubben har ålagt alla rasklubbar att göra en hälsoinventering i sin ras.

Detta kräver ett stort samarbete inom rasen och är viktigt för att uppfödarna inom vår ras ska kunna bedriva en seriös avel och verka för att pyrenéerhunden förblir en sund och trevlig hund.

Det är väl en sådan hund vi alla vill ha!

För att vi ska kunna göra denna inventering måste vi få in information om hälsotillståndet hos så många pyrenéerhundar som möjligt.

Vi har sammanställt en enkät som skickas ut till alla medlemmar i klubben. Den kommer också att finnas tillgänglig på vår hemsida, <http://www.pys.se>

Syftet är inte att kartlägga vilka hundar som har drabbats av någonting, utan att ta reda på vilka problem vi har i rasen och hur vanligt förekommande de är.

Hundarna ska vara minst 2 år då man skickar in svaren. Det kommer att finnas två olika enkäter, en huvuddel med ett större antal frågor och en bilaga som man ska använda sig av om hunden drabbas av någonting efter att man skickat in enkäten. Den första huvuddelen ska man bara skicka in en gång, medan bilagan (nr: 2) kan skickas in hur många gånger som helst. Det kan ju hända ganska mycket under ett hundliv.

Om Du av någon anledning har varit tvungen att ta bort Din hund före två års ålder är vi mycket tacksamma om Du vill fylla i enkäten i alla fall.

Vi vill inte ha några namnuppgifter på vare sig ägaren, hunden eller uppfödaren. Undersökningen ska vara helt anonym och svaren kommer att sammanställas av avelskommittén och redovisas årligen.

Har Du några frågor angående denna undersökning vänd Dig till någon i avelskommittén eller till vår sekreterare.

Maud Söderberg
Tfn 018-37 40 87
018374087@telia.com

Ingela Mattisson-Sandström
Tfn 0415-800 88
viskalys@telia.com

Rose-Marie Parkhed
Tfn 0340-300 23
rose-marie.parkhed@telia.com

Enkätundersökning för hälsoinventering av Pyrenéerhund

(En hund/blankett)

Hundens ålder ____ . Kön: Hane Tik

• LEDER

Hade Din hund problem med hälta då den växte upp från valp till vuxen hund? Ja Nej

Om Du svarat ja:

Hur länge varade problemen? _____

Krävde det veterinärkontakt? _____

Vilken diagnos fick hunden? _____

Har Din hund haft problem med hälta i vuxen ålder av så allvarlig art att det krävt veterinärkontakt?

Ja Nej

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Om ja – vilken diagnos fick Hunden? _____

• **ALLERGI - INFEKTIONER**

Har Din hund haft problem med öronen av så allvarlig art att det krävt veterinärkontakt? Ja Nej

Om Du svarat ja – vilken diagnos fick hunden _____

Är det ett återkommande problem? _____

Lider Din hund av veterinärdiagnostiserad allergi? Ja Nej

Om Du svarat ja

Är det problem med: Mage/tarm
 Huden
 Annat

Har Din hund haft fukteksem av så allvarligt slag att det krävt veterinärkontakt?

Aldrig

Högst två gånger

En eller flera gånger per år

Har Din hund haft återkommande besvär med urinvägsinfektion? Ja Nej

• **NERVSYSTEMET**

Har Din hund haft kramper? Ja Nej

Om ja, vid vilken ålder debuterade de? _____

Har Din hund fått diagnosen epilepsi? Ja Nej

• **SKÖLDKÖRTELN**

Har Din hund problem med sköldkörteln? Ja Nej

Har diagnosen Hypothyreodism ställts? Ja Nej

Om ja, medicinerar Din hund regelbundet? _____

• **NJURAR**

Har Din hund haft problem med njurarna? Ja Nej

Vilken diagnos har ställts? _____

• **FERTILITET**

Speciellt för hanhundar

Testikelstatus:

Båda testiklarna är på plats i pungen

Bara en testikel är på plats i pungen

Ingen testikel är på plats i pungen

Vet ej

Har Din hund haft problem med prostata? Ja Nej

Om Du svarat ja – är den frisk nu? _____

Speciellt för tikar:

Hur gammal var Din tik då hon löpte första gången? _____

Löper Din tik regelbundet? Ja Nej

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Hur många månader är det mellan löpperioderna? _____

Har Din tik drabbats av livmoderinflammation? Ja Nej

Om Du svarat ja – vilken behandling fick hon?

• **ÖVRIGT**

Har Din hund korrekt bett? Ja Nej Vet ej

Om Du svarat nej – vilken typ av bettfel? _____

Har Din hund dubbelsporrar på båda benen bak? Ja Nej

Lider Din hund av någon annan sjukdom eller har haft några andra problem som krävt veterinärvård?

Om Din hund inte längre är i livet, av vilken anledning dog den/togs den bort?

Hur gammal blev den? _____

Vad anser Du är det absolut bästa med den ras Du valt?

Vad har varit det största problemet med Din hund? _____

Vad skulle Du vilja att Din rasklubb engagerade sig i, eller vilka aktiviteter skulle Du önska att klubben arrangerade?

Tack för att Du ville medverka i hälsoundersökningen och bidra till ökad kunskap om Pyrenéerhunden!

11.1

BILAGA
Alternativ 2
Komplettering till hälsoinventeringsenkät

Jag har tidigare lämnat hälsodeklaration på min hund Ja Nej

Hundens ålder: _____ Kön: Tik Hane

Min hund har drabbats av/insjuknat i:

Veterinärens diagnos:

Hunden är nu:

- Frisk
Fortfarande sjuk
Avliden

Tack för att Du ville medverka i hälsoundersökningen och bidra till ökad kunskap om Pyrenéerhunden!

11.2

Grattis!

Din tik Namnet på tiken

har fått en kull valpar, den _____

Registrerade:

Hanar: _____ Tikar: _____

Färgfördelning _____

Blev tiken naturligt parad eller inseminerad? _____

Vid insemination, anledning _____

Hade tiken några problem under dräktigheten?

Hur var förlossningen, normal eller kejsarsnitt?

Var det en enkel eller svår förlossning, hur lång tid tog det från första till sista valpen? _____

Hur många valpar/foster fanns det i kullen? _____

Hur många överlevande valpar blev det? _____

Pyrenéersällskapet
RAS-arbete

Ev. kön och färgfördelning på icke överlevande valpar _____

Hade tiken ordentligt med mjölk till valparna?

Några andra uppfödningssproblem med valparna? _____

Övriga upplysningar (missbildningar etc.) _____

***Tack för att du värnar om din ras
och bidrar till en Rasdokumentation för framtiden.***